

Утвърждавам:
Декан, проф. д-р Ю. Йоргова

УКАЗАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ДИПЛОМНА РАБОТА В ЦЕНТЪРА ПО ИКОНОМИЧЕСКИ И УПРАВЛЕНСКИ НАУКИ

Разработването на дипломна работа от студентите в магистърската степен на ЦИУН включва следните **пет етапа**:

1. избор на тема на дипломната работа и научен ръководител;
2. представяне на заявление за разработване на дипломна работа от студента в Учебен отдел и окончателно определяне на научния ръководител и темата;
3. разработване на дипломната работа;
4. рецензиране на дипломната работа;
5. защита на дипломната работа.

По-долу накратко е посочено съдържанието на тези пет етапа.

1. ИЗБОР НА ТЕМА НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА И НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ

Темата на дипломната работа се избира от дипломанта измежду предложените от научните ръководители за всяка отделна специалност. При избора трябва да се вземат под внимание няколко критерия:

- темата трябва да послужи на дипломанта като доказателство, че той/тя може да разработва проблеми важни за теорията и практиката в областта на изучаваната специалност;
- тя може да предполага разработването или прилагането на методология, инструментариум, софтуерни приложения и други за разрешаването на определен проблем (практически или теоретически);
в определени случаи темата на дипломната работа трябва да позволява събирането и обработката на емпирични данни от икономическата практика или статистически данни от различни източници;
- за работещите е най-подходящо темата да се избере съвместно с преките им ръководители от местоработата им, с което може да се свърже с решаването на техни професионални проблеми;
- темата трябва да позволява ползването на определена литература, което е задължително при разработването на самата дипломна работа.

При определянето на темата на дипломната работа студентите се ръководят от **Списък с теми за дипломни работи**, който се изготвя от Центъра по икономически и управленски науки за всяка специалност. В този списък темите **са примерни** и след консултация с научния ръководител **могат да бъдат допълнително уточнявани**.

2. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЗАЯВЛЕНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ДИПЛОМНА РАБОТА ОТ СТУДЕНТА В УЧЕБЕН ОТДЕЛ И ОКОНЧАТЕЛНО ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НАУЧНИЯ РЪКОВОДИТЕЛ И ТЕМАТА

За всяка сесия в сайта на БСУ, в Електронно обучение се публикува график, подробно описващ **процедурата и сроковете** за протичане на етапа на дипломни защити. Центърът по икономически и управленски науки предлага списък с примерни теми за дипломни работи с имената на научните ръководители.

Студентите трябва да посочат писмено, **чрез заявление по образец** на ЦИУН, **избраните от тях научен ръководител и тема от неговия примерен списък.**

Необходимо е в заявлението да се посочат **два различни**, степенувани според реда на предпочитанията на студента, варианта за научен ръководител и съответна тема от неговия примерен списък.

Научните ръководители на дипломните работи могат да се предлагат от дипломантите, но във всички случаи окончателно се определят от програмните координатори.

Научният ръководител на дипломната работа е общ консултант по нейното разработване и носи определена отговорност за качествата ѝ. **Той помага на дипломанта за по-точното дефиниране на темата на дипломната работа и уточнява заедно с дипломанта обекта на конкретното изследване.** Научният ръководител:

- утвърждава представения от дипломанта план на дипломната работа;
- предложената методика на изследване и конкретните методи за набиране, обработка и анализ на данните;
- препоръчва литературни източници;
- следи за хода на разработването на дипломната работа.

Когато за разработването на дипломната работа се установи, че е необходимо ползването и на консултации от други лица, научният ръководител намира тези лица и организира връзката на дипломанта с тях.

3. РАЗРАБОТВАНЕ НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Структурата на дипломната работа е обусловена от обекта на изследването и характера на темата – теоретична, практико-приложна и пр. Препоръчително е разработването на дипломната работа да се извършва в следните основни **раздели**:

- **Увод.** В него се излага избория за решаване проблем. Обосновава се избора и се описва начина (методологията) на неговото решаване в дипломната работа. Прави се обосновка на актуалността на проблема от теоретическа, методологическа и/или практическа гледна точка. Формулират се цели на изследването в дипломната работа и задачите, които трябва да намерят решение.
- **Теоретична обосновка.** В този раздел се описват теоретичните достижения, които дипломантът е ползвал за решаването на проблема. Тук дипломантът трябва да покаже познаване на основната българска и чуждестранна литературата по проблема, да посочи своя собствен теоретичен принос, при положение че такъв съществува, и да изложи собственото си становище по спорните проблеми.
- **Решаване на проблема** (практико – приложна част). Изложението в този раздел може да бъде структурирано в повече от една част в зависимост от естеството на разглеждания проблем. Тук дипломантът трябва да демонстрира синтезираните си знания и умения, придобити по време на целия курс на обучение и да покаже подготовката си за решаване на практически проблеми. Разделът трябва да съдържа решение на избория проблем

със съответния методологически апарат. Решението трябва да бъде придружено от интерпретации, валидни за теорията и практиката. В този раздел на разработката дипломантът излага основните изводи от изследването и предлага препоръки за усъвършенстване и подобряване състоянието на изследвания практически проблем.

- **Заклучение.** В края на разработката дипломантът трябва да обобщи и акцентира върху постигнатото в изследването по отношение на поставените в увода цели и задачи.
- **Използвана литература.** прилага се списъка **само на ползваните** литературни източници. при съставянето на списъка задължително се прави подреждане по азбучен ред като първо се изброяват авторските трудове (на кирилица, последвани от тези на латиница), законовите и подзаконовите актове, фирмените стандарти, нормали и други документи, източници от Интернет и т.н. Всеки източник се номерира и описва както следва: автор (автори), заглавие на труда на оригиналния език на ползваната публикация, издателство, място и година на издаването. Пример:

[1] Андронов, Е., Ю. Йоргова, Управление на операциите, Изд. БСУ, Бургас, 2018

.....

[4] Балтов, М., Бизнес проекти и инвестиции в предприемачеството и иновациите, Изд. Информа принт, Бургас, 2013

.....

[7] Доганов, Д. и Ф. Палфи, Рекламата каквато е, V изд., Изд. "Princers", София, 2000

.....

[15] Wirtz, J., C. Lovelock, Service Marketing: People, Technology, Strategy, 8th ed., World Scientific Publishing Co. Ink., 2016

.....

[24] НСИ, Брутен вътрешен продукт през първото тримесечие на 2020 година, (предварителни данни), НСИ, София, 2020 г. <https://www.nsi.bg/bg/node/18263>

Дипломантът е длъжен да цитира източника на всички текстове, които ползва в оригинален вид без собствена преработка. Между текстовете на дипломната работа и литературните източници в списъка на ползваната литература трябва да има задължителна връзка, като например препратката в текста [4,64] означава съответно 64 страница от източник 4.

- **Приложения.** В този раздел се включват таблици, схеми, формуляри, анкети и други материали, чийто обем не позволява да бъдат включени в основния текст на дипломната работа, но са от важно значение за разбирането на проблема от страна на читателя. Таблиците се номерират и номерата им се споменават на съответните места в основния текст.

Посочените по-горе раздели **в никакъв случай не са заглавия** на частите от дипломната работа. те посочват единствено естеството на съдържанието ѝ и неговото подреждане. **заглавията и подзаглавията на частите на дипломната работа** се избират от дипломанта, съобразно естеството на решавания в труда проблем и се консултират с научния ръководител.

Техническо оформление

Общият обем на цялата дипломна работа трябва да бъде около 70-80 страници (при стандартен обем 29-30 реда или около 1800-2000 знака на страница), като минимум 50-60 страници от тях трябва да са посветени на основната част (теоретична обосновка и решаване на проблема).

Разработената дипломна работа се въвежда на компютър с използване на WORD, съобразно стандартните изисквания. **Заглавната страница се оформя по типов образец** (Вж. Приложение 02 Дипломни работи – Заглавна страница). Съдържанието на дипломната работа се поставя в края на текста, след приложенията.

Написаната дипломна работа се предава за мнение на научния ръководител. След одобрение от последния, дипломната работа се отпечатва във формат А4 и се подвързва **в един** екземпляра, който след **подписване от научния ръководител** се предава в Учебен отдел на ЦИУН в оповестения за това срок.

4. РЕЦЕНЗИРАНЕ НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Дипломните работи се рецензират от рецензенти, определени от ЦИУН. Научният ръководител на дипломната работа не може да бъде и неин рецензент. Оценявайки дипломната работа, рецензентът е в правото си да предложи на държавната изпитна комисия да допусне или да не допусне дипломанта до защита на представената за рецензиране дипломна работа. Рецензиите се предават в два екземпляра: един за прилагане в дипломната работа и един - за дипломанта.

5. ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Защитата на дипломната си работа дипломантът прави пред **държавна изпитна комисия**. Защитата преминава в следната последователност:

- Дипломантът прави **експозе** на дипломната си работа с продължителност не повече от 10 минути.
- Член на държавната изпитна комисия прочита рецензията на дипломната работа. в) Задават се въпроси от членовете на държавната изпитна комисия.
- Дипломантът отговаря на въпросите и оценките на рецензента.
- Дипломантът отговаря на въпросите на членовете на държавната изпитна комисия.

6. ОЦЕНЯВАНЕ НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Крайната оценка се съгласува между членовете на Държавната изпитна комисия, които при оценяването вземат предвид:

- актуалността на разработката;
- уменията на дипломанта да работи с литературни източници – да обобщава и анализира информация;
- приноса на дипломанта в разрешаване на проблема;
- начина на представяне на експозето на дипломната работа;
- мнението на рецензента.